Euroopan parlamentti
2024-2029

Kalatalousvaliokunta

2025/2011(INI)

22.4.2025

MIETINTÖLUONNOS

kalastuksenhoidon lähestymistavoista herkkien lajien suojelemiseksi, vieraslajien torjumiseksi ja paikallistalouksien vahvistamiseksi
(2025/2011(INI))

Kalatalousvaliokunta

Esittelijä: André Rodrigues

PR_INI

SISÄLTÖ

Sivu

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS 3

PERUSTELUT 7

LIITE: YHTEISÖT TAI HENKILÖT, JOILTA ESITTELIJÄ ON SAANUT TIETOJA.....9

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

kalastuksenhoidon lähestymistavoista herkkien lajien suojelemiseksi, vieraslajien torjumiseksi ja paikallistalouksien vahvistamiseksi
(2025/2011(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 43 artiklan,

– ottaa huomioon yhteisestä kalastuspolitiikasta (YKP) 11. joulukuuta 2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1380/2013[1],

– ottaa huomioon yhteisön valvontajärjestelmästä, jonka tarkoituksena on varmistaa yhteisen kalastuspolitiikan sääntöjen noudattaminen, 20. marraskuuta 2009 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1224/2009[2],

– ottaa huomioon haitallisten vieraslajien tuonnin ja leviämisen ennalta ehkäisemisestä ja hallinnasta 22. lokakuuta 2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1143/2014[3] (haitallisista vieraslajeista annettu asetus),

– ottaa huomioon alusten painolastivesien ja sedimenttien valvontaa ja käsittelyä koskevan kansainvälisen yleissopimuksen,

– ottaa huomioon työjärjestyksen 55 artiklan,

– ottaa huomioon kalatalousvaliokunnan mietinnön (A10-0000/2025),

A. toteaa, että EU on pitkään tiedostanut kestävän kalastuksen ja kestävien kalastuksenhoidon lähestymistapojen merkityksen merten biologisen monimuotoisuuden säilyttämisessä, herkkien lajien suojelussa, paikallistalouksien tukemisessa ja elintarviketurvan varmistamisessa;

B. ottaa huomioon, että vieraslajit ovat yksi biologisen monimuotoisuuden köyhtymistä edistävistä tekijöistä, ne haittaavat kalastusta ja vesiviljelyä sekä ekosysteemitoimintoja ja ne voivat olla vahingollisia ihmisten terveydelle ja bioturvallisuudelle;

C. toteaa, että EU on pyrkinyt kartoittamaan ja torjumaan vieraslajien leviämistä useilla toimenpiteillä, esimerkiksi haitallisista vieraslajeista annetulla asetuksella, jossa vahvistetaan luettelo unionin kannalta merkityksellisistä haitallisista vieraslajeista ja pannaan täytäntöön valvontatoimia;

D. ottaa huomioon, että Euroopan vieraslajien tietoverkoston (EASIN) seurannan kohteena on tällä hetkellä 12 423 vieraslajia eri ympäristöissä ja näistä 1 440 (11,6 prosenttia) on meriympäristön lajeja; ottaa huomioon, että vuonna 2019 vieraslajit vaikuttivat

[1] EUVL L 354, 28.12.2013, s. 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1380/oj.
[2] EUVL L 343, 22.12.2009, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1224/oj.
[3] EUVL L 317, 4.11.2014, s. 35, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/1143/oj.

53 prosenttiin Euroopan merirannikoista ja että alueellinen vaihtelu on merkittävää: Itämeren rannikoilla tämä osuus oli 33 prosenttia, Mustallamerellä 100 prosenttia, Välimerellä 98 prosenttia ja Koillis-Atlantilla 25 prosenttia;

E. toteaa, että ilmastonmuutos, erityisesti valtamerten lämpeneminen, sekä tavaroiden ja ihmisten liikkumisen lisääntyminen ovat keskeisiä tekijöitä vieraslajien tuonnissa ja voivat vahvistaa niiden vaikutusta herkkiin lajeihin ja ekosysteemeihin ja siten kalastustoimintaan;

F. toteaa, että vieraslajien torjunta edellyttää myös voimakkaita kansainvälisiä toimia; ottaa huomioon, että biologista monimuotoisuutta koskevassa yleissopimuksessa vieraslajeja käsitellään monialaisena kysymyksenä ja että Kunmingin-Montrealin maailmanlaajuisen luonnon monimuotoisuuskehyksen tavoitteena on vähentää vieraslajien tuontia ja vakiintumista vähintään 50 prosentilla vuoteen 2030 mennessä;

Herkät lajit: valtamerten kestokyvyn indikaattorit

1. korostaa, että herkillä lajeilla on ainutlaatuinen merkitys meriekosysteemien tilan indikaattoreina, ja toteaa, että niiden suojelulla ja säilyttämisellä on ympäristöön liittyviä, taloudellisia ja sosiaalisia hyötyjä;

2. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita edistämään kalastuksenhoidon lähestymistapoja, joissa asetetaan etusijalle herkkien lajien säilyttäminen, muun muassa panemalla asianmukaisesti täytäntöön merisuojelualueita koskevat EU:n tavoitteet ja vahvistamalla kriittisten elinympäristöjen suojelua;

3. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita hyödyntämään kaikkia YKP:n välineitä, erityisesti teknisiä toimenpiteitä, joilla käsitellään kalastustoiminnan vuorovaikutusta ja parannetaan herkkien lajien suojelua;

4. palauttaa mieliin YKP:n puitteissa kerättyjen tietojen merkityksen siinä, että voidaan asianmukaisesti määrittää kalastuksen vaikutus herkkiin lajeihin;

5. korostaa, että on tärkeää vahvistaa herkkien lajien suojelua ja elpymistä kaikissa asiaankuuluvissa lainsäädäntöehdotuksissa, myös muissa kuin YKP:hen suoraan liittyvissä ehdotuksissa;

Vieraslajit: uhat valtamerellemme ja taloudellemme

6. korostaa, että vieraslajit uhkaavat kalastusta ja vesiviljelyä sekä merten kotoperäistä biologista monimuotoisuutta ja ekosysteemejä ja vaikuttavat siten kalastajien ja rannikkoyhteisöjen tuloihin;

7. muistuttaa, että EU:ssa säännellään tiukasti 88:aa haitallista vieraslajia ja että näihin unionin kannalta merkityksellisiin vieraslajeihin lukeutuu 47 eläinlajia ja 41 kasvilajia;

8. pitää valitettavana, että tämänhetkisessä unionin kannalta merkityksellisten lajien luettelossa ei täysin oteta huomioon vieraslajien aiheuttamaa uhkaa EU:n kalastusalalle, vesiviljelylle ja meriympäristölle, ja panee merkille, että tällä hetkellä luettelossa on vain kaksi meriympäristön lajia (*Plotosus lineatus* ja *Rugulopteryx okamurae*); kehottaa

parantamaan luetteloa ajantasaisten tieteellisten lausuntojen ja riskinarviointien perusteella;

9. pitää valitettavana, ettei meriympäristön vieraslajeille ole erityisiä seurantaohjelmia, ja kehottaa parantamaan seurantamenetelmiä ja yhdenmukaistamaan indikaattorit kaikkialla EU:ssa sekä lisäämään teknistä ja taloudellista tukea;

10. suosittelee vahvistamaan kynnysarvot ja niiden määrittämismenetelmät kaikille Euroopan merialueille ja meren osa-alueille siten, että otetaan huomioon vaikutukset kalastukseen, lajien tuontireittien hallittavuus sekä tarve panna täytäntöön painolastivesiyleissopimus ja soveltaa runkoon kiinnittymistä koskevia ohjeita;

11. korostaa maaekosysteemeihin ja makean veden ekosysteemeihin tuotujen vieraslajien sekä valtamerten ja merten ekosysteemien vieraslajien välisiä mahdollisia yhteyksiä ja niiden vaikutusta kalastukseen ja vesiviljelyyn; kehottaa komissiota laatimaan kattavan strategian tämän ongelman käsittelemiseksi;

12. painottaa, että kokonaisvaltainen, ennaltaehkäisevä ja eri tuontireitit huomioon ottava hallintatapa on ehdoton prioriteetti meriympäristön vieraslajien tehokkaassa torjunnassa; kannustaa jäsenvaltioita lisäämään tulevaisuuskartoituksen ja uusien tekniikoiden, kuten ympäristö-DNA:n, tekoälyn ja automatisoidun seurannan, käyttöä sekä hyödyntämään kalastajia, rannikkoyhteisöjä ja kansalaistiedettä uusien, kehittymässä olevien ja suuririskisten vieraslajien priorisoinnissa kalastus- ja vesiviljelyalalla;

13. kehottaa jäsenvaltioita vahvistamaan viestintää, koordinointia ja yhteistyötä, jotta voidaan toteuttaa nopean toiminnan toimenpiteitä meriympäristön vieraslajien havaitsemiseksi varhaisessa vaiheessa ja niiden hävittämiseksi nopeasti sekä jo laajalle levinneiden lajien hallitsemiseksi;

14. korostaa, että erityisesti Välimeri on ongelmallinen alue, sillä siinä on enemmän vieraslajeja kuin missään muussa meressä koko maailmassa, ja toteaa, että tällä on merkittäviä vaikutuksia kalastus- ja vesiviljelyalaan, minkä vuoksi siihen on kiinnitettävä erityistä huomiota;

15. korostaa EASIN-ilmoitusjärjestelmän merkitystä erityisesti uusien havaintojen, hävittämistoimenpiteiden ja virallisen valvonnan kautta tehtyjen havaintojen oikea-aikaisen ja kattavan raportoinnin kannalta; kehottaa jäsenvaltioita tehostamaan järjestelmää antamalla lisätietoja, etenkin levinneisyystietoja esimerkiksi kalastajilta saatujen tietojen avulla;

16. muistuttaa vieraslajien kansainvälisestä ulottuvuudesta ja ehdottaa, että EU vahvistaa tähän liittyviä toimiaan alueellisten kalastuksenhoitojärjestöjen kautta biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen ja Kunmingin-Montrealin maailmanlaajuisen luonnon monimuotoisuuskehyksen puitteissa, ja kehottaa EU:ta lisäämään tietämyksen jakamista ja keskinäistä oppimista muiden maiden kanssa;

Rannikkoyhteisöjen mahdollisuudet ja haasteet

17. painottaa, että vieraslajeilla on merkittäviä kielteisiä vaikutuksia kalastukseen, vesiviljelyyn, rannikkoyhteisöihin ja muuhun taloudelliseen toimintaan; katsoo, että on

ratkaisevan tärkeää ottaa huomioon niiden laajemmat sosiaaliset, taloudelliset ja kulttuuriin liittyvät seuraukset biologisen monimuotoisuuden köyhtymisen ja ekosysteemeihin kohdistuvien vaikutusten lisäksi, jotta voidaan tehokkaasti estää uudet invaasiot ja toteuttaa onnistuneita lieventämistoimenpiteitä;

18. kehottaa kehittämään valistuskampanjoita, joilla tiedotetaan kalastajille, kalastusalan sidosryhmille ja suurelle yleisölle vieraslajien tuonnista, havaitsemisesta ja vaikutuksista ja otetaan heidät mukaan näiden kysymysten käsittelyyn;

19. kehottaa osoittamaan taloudellista tukea meriekosysteemien suojeluun ja herkkien lajien säilyttämiseen sekä perustamaan vieraslajeja koskevia tieto-, seuranta- ja varhaisvaroitusjärjestelmiä alueellisella, kansallisella ja unionin tasolla, kun otetaan huomioon myönteiset vaikutukset sekä kalastukseen että biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseen;

20. muistuttaa komissiota siitä, että syrjäisimmät alueet ovat tärkeitä turvallisia alueita meriympäristön herkille lajeille mutta ne ovat myös erittäin alttiita vieraslajeille; kehottaa tiedostamaan, että on tärkeää suojella näitä herkkiä lajeja ja torjua vieraslajeja näillä alueilla, ja korostaa kestävän ekoturismin mahdollisuuksia keinona suojella meriekosysteemejä ja tuottaa samalla suoria etuja kalastus- ja vesiviljelyalalle;

°

° °

21. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle.

PERUSTELUT

Tässä mietinnössä käsitellään niitä merkittäviä ja toisiinsa sidoksissa olevia haasteita, joita liittyy meriympäristön herkkien lajien suojeluun, vieraslajien kasvavan uhan torjumiseen ja sen varmistamiseen, että nämä toimet hyödyttävät paikallistalouksia erityisesti kalastus- ja vesiviljelyalalla.

Vaikka Euroopan unioni on ollut pitkään sitoutunut kestävään kalastuksenhoitoon ja se on ollut tärkeässä roolissa merten biologisen monimuotoisuuden säilyttämisessä, vaarantuneiden lajien suojelussa, rannikkoyhteisöjen tukemisessa ja elintarviketurvan takaamisessa, unionissa ja jäsenvaltioissa on huomattavasti vähemmän tietoa meriympäristön vieraslajien esiintymisestä ja uhista kuin muiden ekosysteemien vieraslajeista.

Mietinnössä korostetaan herkkien lajien keskeistä roolia meriekosysteemien terveyden keskeisinä indikaattoreina sekä niiden suojelun ympäristöön liittyvää, taloudellista ja sosiaalista luontaista arvoa. Komissiota ja jäsenvaltioita kehotetaan asettamaan etusijalle näiden lajien säilyttäminen vaikuttavien kalastuksenhoidon lähestymistapojen, merisuojelualueita koskevien tavoitteiden täyden täytäntöönpanon ja kriittisten elinympäristöjen tehostetun suojelun avulla.

Lisäksi mietinnössä korostetaan tarvetta hyödyntää kaikkia yhteisen kalastuspolitiikan (YKP) ja erityisesti teknisiä toimenpiteitä koskevan asetuksen puitteissa käytettävissä olevia välineitä, jotta voidaan lieventää kalastuksen vuorovaikutusta herkkien lajien kanssa, painotetaan YKP:n puitteissa kerättyjen tietojen merkitystä kalastuksen vaikutusten tarkassa arvioinnissa ja kehotetaan sisällyttämään herkkien lajien suojelu ja elpyminen kaikkiin asiaankuuluviin lainsäädäntöehdotuksiin.

Vaikka unionin kannalta merkityksellisistä vieraslajeista on laadittu luettelo, siinä ei oteta riittävästi huomioon vieraslajien EU:n meriympäristölle aiheuttamaa merkittävää uhkaa. Niinpä luetteloa olisi parannettava kiireellisesti uusimman tieteellisen tiedon ja riskinarviointien perusteella.

Mietinnössä tuodaan myös esiin meriympäristön vieraslajien erityisten seurantaohjelmien puuttuminen ja kehotetaan tehostamaan seurantamenetelmiä ja yhdenmukaistamaan indikaattorit kaikkialla EU:ssa. Siinä suositellaan, että kehitetään kynnysarvot ja niiden määrittämismenetelmät kaikille Euroopan merialueille ottaen huomioon lajien tuontireittien hallittavuus ja painolastivesiyleissopimuksen tehokas täytäntöönpano.

Mietinnössä korostetaan myös ilmastonmuutoksen ja maailmanlaajuisen liikkumisen lisääntymisen kasvavaa merkitystä vieraslajien tuonnin ja leviämisen kannalta. Tämä lisää vieraslajien vaikutuksia herkkiin lajeihin ja ekosysteemeihin, millä on suoria seurauksia kalastustoimintaan.

Siinä pannaan merkille vieraslajiongelman kansainvälinen ulottuvuus ja EU:n sitoumukset biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen ja Kunmingin-Montrealin maailmanlaajuisen luonnon monimuotoisuuskehyksen puitteissa.

Viimeisessä osassa käsitellään rannikkoyhteisöjen mahdollisuuksia ja haasteita. Sen lisäksi, että vieraslajit vahingoittavat biologista monimuotoisuutta, ne haittaavat kalastusta, vesiviljelyä ja muuta taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista toimintaa. Vieraslajien

vaikutuksia talouteen, ekosysteemipalveluihin ja biologiseen monimuotoisuuteen on ymmärrettävä kattavasti, jotta voidaan tehokkaasti estää uudet invaasiot ja toteuttaa lieventäviä toimenpiteitä.

Niinpä mietinnössä kehotetaan kehittämään kalastajille, suurelle yleisölle ja sidosryhmille suunnattuja valistuskampanjoita, jotta voidaan parantaa ymmärrystä vieraslajien tuonnista, havaitsemisesta ja vaikutuksista. Siinä puolletaan taloudellista tukea meriekosysteemien ja herkkien lajien suojelemiseen sekä vieraslajeja koskevien alueellisten, kansallisten ja eurooppalaisten tieto-, seuranta- ja varhaisvaroitusjärjestelmien perustamiseen ja todetaan, että niistä on hyötyä sekä biologisen monimuotoisuuden säilyttämiselle että kalastukselle.

Mietinnössä todetaan, että syrjäisimmät alueet ovat erityisen alttiita vieraslajeille ja että herkät lajit ovat erityisen tärkeitä syrjäisimpien alueiden meriympäristöissä. Siinä kehotetaan tiedostamaan, että näillä alueilla on tärkeää käsitellä molempia kysymyksiä. Kestävä ekoturismi tarjoaa mahdollisuuksia edistää meriekosysteemien säilyttämistä, mistä on suoria hyötyjä kalastukselle ja vesiviljelylle.

Mietinnöllä pyritään vauhdittamaan toimia, ja siinä kehotetaan omaksumaan yhdennetympi, tieteeseen ja yhteistyöhön perustuva lähestymistapa, jossa tiedostetaan näiden toisiinsa liittyvien haasteiden kiireellisyys ja monitahoisuus.

LIITE: YHTEISÖT TAI HENKILÖT, JOILTA ESITTELIJÄ ON SAANUT TIETOJA

Esittelijä ilmoittaa työjärjestyksen liitteessä I olevan 8 artiklan mukaisesti saaneensa tietoja seuraavilta yhteisöiltä tai henkilöiltä valmistellessaan mietintöluonnosta:

Yhteisö ja/tai henkilö
Ana Cristina Cardoso (PhD), Scientific Officer, European Commission, Joint Research Centre, Directorate D – Sustainable Resources, Unit D.02 Ocean and Water

Esittelijä on yksin vastuussa edellä olevan luettelon laatimisesta.

Kun luettelossa mainitaan luonnollisen henkilön nimi ja/tai tehtävänimike, esittelijä vakuuttaa antaneensa kyseiselle henkilölle Euroopan parlamentin tietosuojaselosteen numero 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), jossa määritetään henkilötietojen käsittelyyn sovellettavat ehdot ja siihen liittyvät oikeudet.